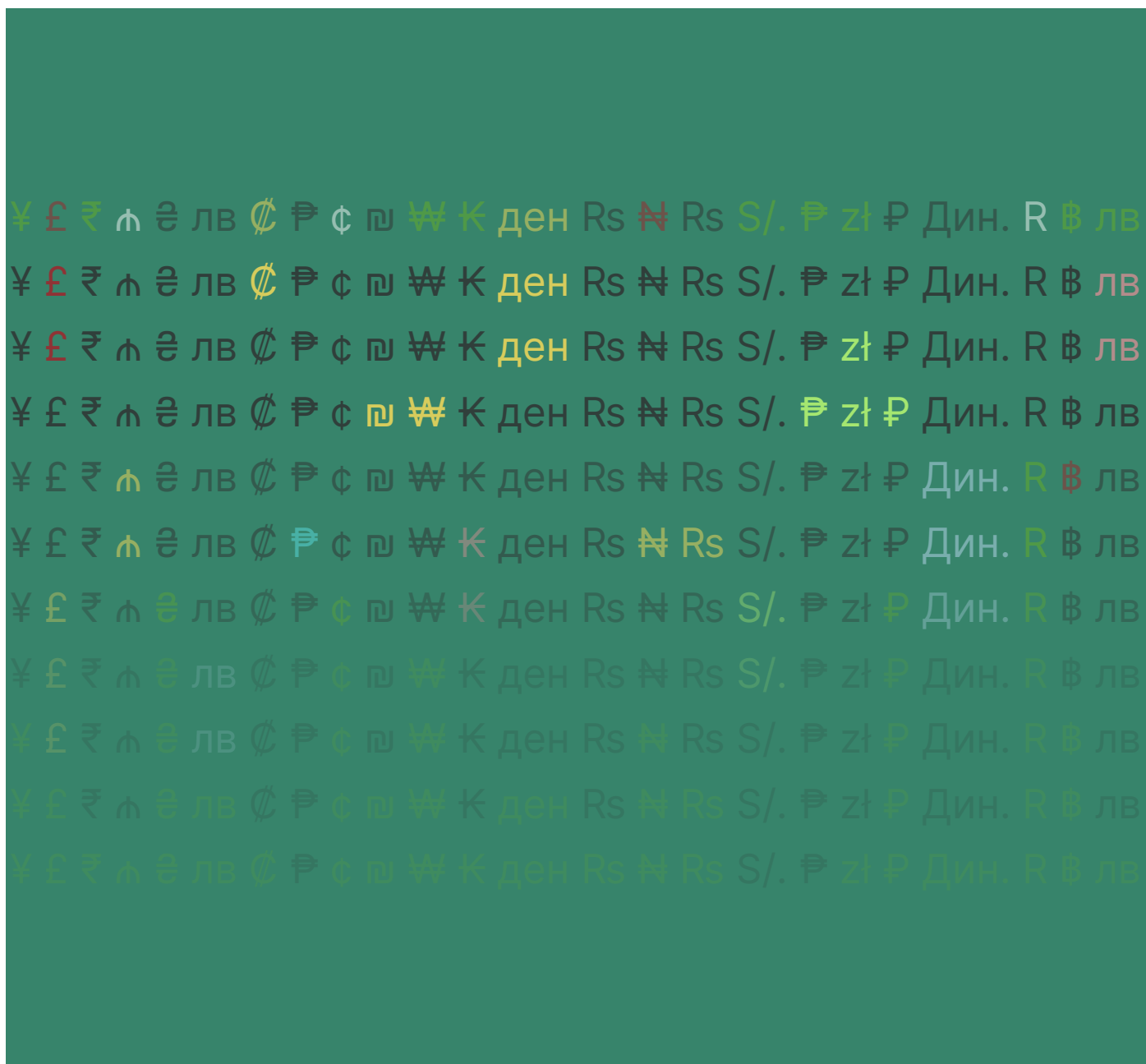

Društvo ekonomistov Maribor

ZELENOFINANČNI PRIROČNIK ZA ŠTUDENTE

Nejc Podkoritnik (ur.), Dejan Romih (ur.), Sabina Taškar
Beloglavec (ur.)

Društvo ekonomistov Maribor

ZELENOFINANČNI PRIROČNIK ZA ŠTUDENTE

Ožbe Drašler, Anamari Klemenčič, Špela Peršak, Nejc
Podkoritnik, Saša Podlogar Žnidaršič, Dejan Romih, Sabina
Taškar Beloglavec, Evita Valand, Daniel Zdolšek

Maribor, oktober 2024

Zelenofinančni priročnik za študente

Maribor
Društvo ekonomistov Maribor
2024

<https://demb.si/>

Uredili Nejc Podkoritnik (študent, Univerza v Mariboru), doc. dr. Dejan Romih (Univerza v Mariboru) in viš. pred. mag. Sabina Taškar Beloglavec (Univerza v Mariboru)

Tehnično uredila Nejc Podkoritnik (študent, Univerza v Mariboru) in doc. dr. Dejan Romih (Univerza v Mariboru)

Napisali Ožbe Drašler (študent, Univerza v Mariboru), Anamari Klemenčič (študentka, Univerza v Mariboru), Špela Peršak (študentka, Univerza v Mariboru), Nejc Podkoritnik (študent, Univerza v Mariboru), mag. Saša Podlogar Žnidaršič (Holding Slovenske elektrarne, d. o. o.), doc. dr. Dejan Romih (Univerza v Mariboru), viš. pred. mag. Sabina Taškar Beloglavec (Univerza v Mariboru), Evita Valand (študentka, Univerza v Mariboru), doc. dr. Daniel Zdolšek (Univerza v Mariboru)

Recenzirala doc. dr. Iztok Kolar (Univerza v Mariboru) in red. prof. dr. Žan Jan Oplotnik (Univerza v Mariboru)

Lektoriral Mitja Brünec

Izdalo in založilo Društvo ekonomistov Maribor

© Društvo ekonomistov Maribor
Besedilo © Avtorji 2024

To delo je licencirano z licenco Creative Commons Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Deljenje pod enakimi pogoji 4.0 Mednarodna (CC BY-NC-SA 4.0)
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Katalogni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
COBISS.SI-ID 210426371
ISBN 978-961-6059-23-7 (PDF)

Priročnik je nastal v okviru projekta ŠI:UM (NOO).

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA VISOKO ŠOLSTVO,
ZNANOST IN INOVACIJE**

Projekt sofinancirata Republika Slovenija, Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije, in Evropska unija – NextGenerationEU. Projekt se izvaja skladno z načrtom v okviru razvojnega področja Pametna, trajnostna in vključujoča rast, komponente Krepitev kompetenc, zlasti digitalnih in tistih, ki jih zahtevajo novi poklici in zeleni prehod (C3 K5), za ukrep investicija F. Izvajanje pilotnih projektov, katerih rezultati bodo podlaga za pripravo izhodišč za reformo visokega šolstva za zelen in odporen prehod v Družbo 5.0: projekt Pilotni projekti za prenovo visokega šolstva za zelen in odporen prehod.

— *Predgovor*

Zelenofinančno opismenjevanje študentov kot odgovor na potrebe delovnega okolja

Nejc Podkoritnik (ur.), študent, Univerza v Mariboru

Doc. dr. Dejan Romih (ur.), Univerza v Mariboru

Viš. pred. mag. Sabina Taškar Beloglavec (ur.), Univerza v Mariboru

Uničujoče poplave, ki so v začetku avgusta 2023 prizadele Slovenijo, so opozorile na uničevalno moč narave in nemoč človeka pred uničevalnim delovanjem vode. Izkazalo se je, da nanje nismo bili najboljše pripravljeni, kar povzroča potrebo po izboljšanju stanja na tem področju. Strokovnjaki opozarjajo, da se uničujočim poplavam tudi v prihodnje ne bomo mogli izogniti, da pa se lahko nanje bolje pripravimo. Pri tem je pomembno, da upoštevamo nasvete strokovnjakov z različnih področij, še pomembneje pa je, da se iz teh dogodkov kaj naučimo.

Izkušnje iz Slovenije in tujine učijo, da moramo spremeniti naš odnos do okolja, kar povzroča potrebo po zeleni preobrazbi vzgoje in izobraževanja. V

ta namen smo na Ekonomsko-poslovni fakulteti Univerze v Mariboru ustanovili Laboratorij za zelene finance (GreenFinLab), katerega cilj je doseči ustrezno stopnjo zelenofinančne pismenosti med slovenskimi študenti. Le-tega želimo doseči s pomočjo Priročnika o zelenih financah za študente, ki pa ni namenjen samo njim, ampak tudi drugim, ki jih to področje zanima (učencem, dijakom ...).

Laboratorij za zelene finance nadaljuje delo Laboratorija za zeleno ekonomijo (GreenEconLab), v okviru katerega je v študijskem letu 2022/23 osem dodiplomskih študentov Univerze v Mariboru podalo pregled dobre prakse na področju promocije zelenih naložb v energetske in

finančnem sektorju, s čimer so si pridobili dodatna znanja in veščine za zeleni prehod. Izkazalo se je, da obstaja med študenti potreba po dodatnih znanjih in veščinah na tem področju, česar se zavedamo tudi visokošolski učitelji.

Zelenofinančni priročnik za študente je namenjen zelenofinančnemu

opismenjevanju študentov in drugih. Njegova prednost je, da so pri njegovem nastajanju sodelovali tudi strokovnjaki, ki se pri svojem delu srečujejo z zelenimi financami, o katerih se v Sloveniji premalo govori in piše. Prepričani smo, da bo priročnik pomagal bralcem razumeti vlogo in pomen zelenih financ.

— *Kazalo vsebine*

Zelenofinančno opismenjevanje študentov v dobi umetne inteligence	9
Dejan Romih & Sabina Taškar Beloglavec	
Zelena ekonomija	11
Dejan Romih	
Zeleni labod	12
Sabina Taškar Beloglavec	
Podnebna tveganja	14
Sabina Taškar Beloglavec	
Zelena preobrazba finančnega sistema kot priložnost za prihodnje iskalce zaposlitve	16
Dejan Romih	
Zelene finance	18
Sabina Taškar Beloglavec	
Pomen finančnih institucij za zeleni prehod	20
Sabina Taškar Beloglavec	
Zeleni finančni instrumenti	22
Sabina Taškar Beloglavec	
Zelene obveznice	24
Sabina Taškar Beloglavec	
Nekaj vrst zelenih/trajnostnih obveznic	26
Sabina Taškar Beloglavec	

Certificiranje zelenih finančnih instrumentov Sabina Taškar Beloglavec	28
Zeleno zavajanje Sabina Taškar Beloglavec	30
Zeleni transakcijski račun: primer UniCredit Bank Austria AG Dejan Romih	32
Zeleni finančni skladi in subvencije: primer Global Greengrants Fund UK Nejc Podkoritnik	34
Francoske državne zelene obveznice Evita Valand	36
Zelene obveznice banke KFW v Nemčiji Špela Peršak	38
Zelene obveznice Mercedes-Benz Group AG Anamari Klemenčič	40
Zeleni finančni načrt podjetja E.ON Ožbe Drašler	42
Zagotovilo o verodostojnosti trajnostnega poročanja Daniel Zdolšek	43
Standardi poročanja o trajnostnosti Daniel Zdolšek	45
Zelene naložbe in trajnostno financiranje v EU Saša Podlogar Žnidaršič	47

— *Zelenofinančno opismenjevanje študentov v dobi umetne inteligence*

Umetna inteligenca kot pripomoček

Doc. dr. Dejan Romih, Univerza v Mariboru

Viš. pred. mag. Sabina Taškar Beloglavec, Univerza v Mariboru

Finančno opismenjevanje študentov je aktualna tema v financah. Izkušnje učijo, da med študenti obstajajo razlike, ki bi jih bilo treba odpraviti ali vsaj zmanjšati, zato nekateri menijo, da bi morali spodbujati finančno opismenjevanje študentov. To velja tudi za njihovo zelenofinančno opismenjevanje. Izkazalo se je namreč, da se ponudba zelenih finančnih instrumentov in storitev povečuje, kar povzroča potrebo po zelenofinančnem opismenjevanju študentov. V ta namen smo skupaj z osmimi dodiplomskimi študenti Univerze v Mariboru naredili videoposnetek o zelenih financah, ki je dostopen na tematski strani Društva

ekonomistov Maribor o zelenih financah. Posebnost tega videoposnetka je, da smo ga naredili s pomočjo umetne inteligence (programa Synthesia), s čimer smo se želeli približati pripadnikom generacije Z. Izkazalo se je, da umetna inteligenca ustvarja možnosti za zvišanje praga zelenofinančne pismenosti študentov, kar je koristna informacija za oblikovalce politike. Strokovnjaki namreč opozarjajo, da je zelenofinančna pismenost študentov nujna za (pre)oblikovanje njihovega portfelja, in dodajajo, da lahko mladi danes o zelenih financah klepetajo tudi s ChatGPT-jem, ki temelji na

uporabi umetne inteligence.

Prepričani smo, da bodo zelene finance aktualna tema tudi v prihodnje. Eden izmed razlogov za to je zelena preobrazba gospodarstva (gospodarskega sistema), ki povzroča

potrebo po spreminjanju načina ravnanja gospodarskih enot. Ob tem se zastavlja vprašanje, ali imajo študenti osnovna znanja in veščine za zeleno preobrazbo. Če je odgovor ne, jih morajo pridobiti, pri čemer si lahko pomagajo (tudi) z umetno inteligenco.

— Zelena ekonomija

Zelena preobrazba kot pogoj za zeleno rast in razvoj

Doc. dr. Dejan Romih, Univerza v Mariboru

Zelena ekonomija je veda o zelenem gospodarstvu, ki ga lahko definiramo kot gospodarstvo, ki ohranja (naravno) okolje, zlasti z uporabo obnovljivih virov energije. To pomeni, da je zeleni ekonomist strokovnjak za zeleno gospodarstvo. Zelena ekonomija je sorazmerno mlada veda, ki združuje ekologijo, ekonomijo ... Podatki kažejo, da se zanimanje ljudi za zeleno ekonomijo, ki se ukvarja z raziskovanjem zelenega gospodarstva, povečuje, kar je med drugim posledica spreminjanja njihovega odnosa do (naravnega) okolja. Strokovnjaki opozarjajo, da planet B ne obstaja, kar povzroča potrebo po ohranjanju (naravnega) okolja z namenom, da bi lahko tudi prihodnje generacije zadovoljevale svoje potrebe. Izkušnje učijo, da je zelena preobrazba finančnega sistema nujna za zeleno preobrazbo gospodarskega sistema.

Obstaja namreč potreba po njenem financiranju. V ta namen obstajajo zeleni krediti, zelene delnice, zelene obveznice ..., ki jih obravnavamo v tem priročniku. Pričakujemo lahko, da se bo v prihodnjih letih zaradi okolijske krize povpraševanje po zelenih finančnih storitvah povečevalo, kar povzroča potrebo po zelenofinančnem opismenjevanju ljudi, ki ni naloga samo finančnih, ampak tudi vzgojno-izobraževalnih ustanov.

Cilj zelene preobrazbe gospodarstva je doseči njegovo rast in razvoj, ki ohranjata (naravno) okolje, ter ublažiti gospodarske in družbene posledice okolijske krize, ki jih čutimo tudi v Sloveniji. Poplave, ki so avgusta 2023 prizadele državo, so opozorile na moč narave in povzročile potrebo po spreminjanju našega odnosa do okolja, v katerem živimo in delamo.

— *Zeleni labod*

Viš. pred. mag. Sabina Taškar Beloglavec, Univerza v Mariboru

Zeleni labod je termin, ki izhaja iz fenomena črni labod. Za razliko od zelenega je črni labod Nassima Taleba že uveljavljen in relativno dobro poznan pojem. Gre za pojave, ki so malo verjetni in jih je možno ex-post, torej za nazaj, natančno pojasniti in racionalizirati vzroke za njihov nastanek. Poimenovaje izhaja iz prepričanja povprečnega človeka, da so labodi ptice in beli. Posledično je črni labod malo verjeten ali nepredvidljiv dogodek, ima pomemben vpliv na in velikanske posledice za družbo in njene podsisteme.

Tudi podnebne spremembe in njihove posledice imajo vse tri kritične značilnosti, dogodke in procese črnega laboda. Kljub temu Banka za mednarodne poravnave v Baslu (angl. »Bank for International Settlements«, BIS) pojasni, da zeleni labod ni vezan na splošne dogodke v družbi, ampak na podnebne spremembe in njihove posledice. Pojav zelenega laboda je

primerjalno še bolj ekstremen od dogodka črnega laboda – potrebno je takojšnje ukrepanje, posledice pa so vidne v prepletanju neposrednih (fizičnih) in posrednih (prehodnih) tveganj za okolje, geopolitične razmere, gospodarsko dinamiko in družbo.

Tako je zeleni labod pravzaprav pojav črnega laboda v kontekstu podnebnih sprememb z vsemi izhajajočimi tveganji za družbo kot celoto in kot takšen pojem odraža tudi prelomne spremembe. Obseg ukrepov in sprememb, ki jih potrebujemo za rešitev planeta, je povsem drugačen od dosedanjih ukrepov, vezanih predvsem na geopolitične krize. Potrebujemo sistemske, globalne spremembe kolektivnega načina razmišljanja in odnosa do okolja ter novo ekonomsko paradigmo. Koncept zelenih labodov močno poudarja, da morajo odločevalci, oblikovalci politik in regulatorji vprašanja, povezana s

podnebnimi spremembami, postaviti v
ospredje. Gre za prilagoditve novim

razmeram in preživetje!

— *Podnebna tveganja*

Viš. pred. mag. Sabina Taškar Beloglavec, Univerza v Mariboru

Iz splošno sprejetega znanstvenega konsenza, da so podnebne spremembe dejstvo, da so nastale zaradi globalnega segrevanja, ki ga je v večji meri povzročil človek, in da povzročajo veliko novih tveganj, izhaja, da bodo ta tveganja za vedno spremenila naše življenje in delovanje različnih organizacij. Podnebna tveganja so povezana s potencialnimi negativnimi učinki podnebnih sprememb – večata se pogostost in katastrofalnost vremenskih nepravil. Strategije za obvladovanje podnebnih sprememb, prilagajanje nanje, zmanjševanje negativnih vplivov na okolje in posledično teh tveganj so postale najpomembnejše prednostne naloge za različne zainteresirane strani – vlade, podjetja in družbo kot celoto.

Odbor za finančno stabilnost (angl. »Financial Stability Board«, FSB) deli podnebna tveganja na tri glavne skupine: neposredna tveganja, posredna tveganja in tveganja

odgovornosti. Neposredna tveganja ali fizična tveganja so direktna posledica podnebnih sprememb. Obstaja na primer tveganje, da bodo ekstremni vremenski dogodki, kot so orkani, poplave, dvig morske gladine, vročinski vali in gozdni požari, poškodovali nepremičnine in drugo premoženje organizacije ali da bo ta zaradi podnebnih sprememb morala preseliti svojo proizvodnjo. Ta tveganja so povezana z neposrednimi fizičnimi vplivi podnebnih sprememb in lahko povzročijo škodo na premoženju, motnje v delovanju infrastrukture in celo izgubo življenj. Posredna podnebna tveganja ali tveganja prehoda izhajajo iz cilja doseganja nizkoogljičnega ali celo brezogljičnega gospodarstva in se nanašajo na spekter možnih ukrepov organizacije, zlasti v njenem okolju, in sprememb v vedenju njenih deležnikov. Tu lahko razpravljamo o političnih, regulativnih, tržnih in tehnoloških tveganjih ter tveganjih,

povezanih z ugledom. Tveganja odgovornosti se nanašajo predvsem na potencialne tožbe in finančne zahteve do povzročiteljev podnebnih sprememb in posledic, ki jih te prinašajo.

Pojma trajnostno in podnebno tveganje se v praksi pogosto uporabljata kot sopomenki. Kljub temu da sta tesno povezana, pa med njima obstaja razlika. Medtem ko se podnebna tveganja nanašajo na morebitne negativne vplive podnebnih sprememb na okolje – v analogiji z

zelenimi financami jih lahko imenujemo zelena tveganja – je trajnostno tveganje širši pojem in zajema vse zadeve ESG (angl. E – »environment«, S – »social«, G – »governance«). Te vključujejo tveganja, povezana s podnebjem, in vprašanja, kot so izčrpavanje virov, izguba biotske raznovrstnosti in družbena neenakost. Podnebna tveganja torej predstavljajo manjši del okolijskih dejavnikov, ki so skupaj z družbenimi dejavniki in dejavniki upravljanja zajeti v trajnostni pogled na gospodarstvo, trajnostni razvoj in rast.

— *Zelena preobrazba finančnega sistema kot priložnost za prihodnje iskalce zaposlitve*

Znanje o zelenih financah kot konkurenčna prednost

Doc. dr. Dejan Romih, Univerza v Mariboru

Podnebne spremembe povzročajo potrebo po zeleni preobrazbi bančnega oz. finančnega sistema (sektorja), katerega nemoteno delovanje je ključnega pomena za nemoteno delovanje gospodarskega sistema (sektorja). To v bančništvu oz. finančništvu povzroča potrebo po odpiranju zelenih delovnih mest oz. zaposlovanju zelenih delavcev. Izkušnje (iz tujine) učijo, da gospodarske enote (gospodinjstva, podjetja) prepoznavajo prednosti zelenih naložb, kar je koristna informacija za bančne oz. finančne

ustanove. Izkazalo se je, da med njihovimi strankami obstaja potreba po zelenem financiranju (kreditiranju), kar je dober znak. Doseči pa je treba ustrezno raven zelenofinančne pismenosti, tudi pri študentih (ekonomije in poslovanja), kar lahko prinese konkretne rezultate in izboljša njihovo zaposljivost kot prihodnjih iskalcev zaposlitve. To pomeni, da je spodbujanje zelenofinančnega opismenjevanja ključnega pomena za izboljšanje konkurenčnosti študentov (ekonomije, poslovanja in sorodnih ved) na trgu dela.

Zelena preobrazba bančništva oz. finančništva omogoča odpiranje novih delovnih mest, ki jih zasedajo delavci z znanjem o zelenih depozitih, zelenih kreditih, zelenih delnicah, zelenih obveznicah, zelenih skladih ... To med študenti povzroča potrebo po pridobivanju znanj in veščin za zeleno preobrazbo, ki jih bodo potrebovali ob vstopu na trg dela. Izkušnje učijo, da

obstaja potreba po teh kadrih, zaradi česar je naloga visokega šolstva, da skrbi za njihovo vzgojo. V naslednjih letih lahko upravičeno pričakujemo, da se bodo zaradi podnebne krize in nabora ukrepov za blaženje njenih posledic povečale zelene naložbe in sredstva za njihovo financiranje (kreditiranje), kar odpira pot razvoju zelenega bančništva oz. finančništva.

— *Zelene finance*

Viš. pred. mag. Sabina Taškar Beloglavec, Univerza v Mariboru

Zelene finance so na voljo v različnih oblikah in se od običajnih konvencionalnih financ in načinov financiranja vsebinsko razlikujejo na ta način, da klasične finančne instrumente dopolnjujejo z dodajanjem okolijskih, družbenih, upravljavskih ali etičnih ciljev. Varstvo planeta, ljudi, okolja in podnebja je namreč vse bolj v ospredju. Ko govorimo o zelenih financah v širšem pomenu besede, te vsebinsko povezujejo zelene finančne institucije in zelene finančne instrumente ter pravzaprav predstavljajo nov zeleni segment finančnega sistema.

Avtorji razlikujejo med zelenim in trajnostnim financiranjem, čeprav se ta izraza v praksi pogosto uporabljata kot sopomenki. Zeleno financiranje se torej nanaša na vse strukturirane finančne dejavnosti, ki so bile ustvarjene za zagotavljanje boljših okolijskih rezultatov. Vključuje različna posojila, dolžniške mehanizme in

naložbe, namenjene spodbujanju razvoja zelenih projektov in novih okolijsko vzdržnih poslovnih priložnosti ali zmanjševanju podnebnih vplivov obstoječih sektorjev. Gre za orodje za spodbujanje pozitivnih okolijskih sprememb ob hkratnem zagotavljanju gospodarske rasti. Z usmerjanjem kapitala v trajnostne projekte prispeva k bolj odpornemu in okolijsko vzdržnemu globalnemu gospodarstvu. V nasprotju s tem se trajnostne finance osredotočajo na vse tri vidike ESG (angl. E – »environment«, S – »social«, G – »governance«).

Prevladujoča finančna instrumenta pri zelenem financiranju sta dolg in lastniški kapital, vzpostavljeni pa so bili mnogi novi zeleni finančni instrumenti in specializirane finančne institucije, kot so zelene banke, zelene zavarovalnice in zeleni skladi. Mednarodni denarni sklad (angl. »International Monetary Fund«, IMF) poudarja vlogo dolgoročnih

institucionalnih vlagateljev pri uravnoteženju in prerazporeditvi tveganj, povezanih s podnebjem, ter ohranjanju finančne stabilnosti. Tako zelene finance razvršča v dve skupini:

- instrumenti za zavarovanje pred tveganji (npr. katastrofalne obveznice, indeksirana zavarovanja) pomagajo pri

zavarovanju pred naraščajočim tveganjem naravnih nesreč,

- drugi finančni instrumenti (npr. zeleni delniški indeksi, zelene obveznice, prostovoljne pobude za razogljichenje) pa lahko pomagajo pri usmerjanju investicij v zelene sektorje.

— *Pomen finančnih institucij za zeleni prehod*

Viš. pred. mag. Sabina Taškar Beloglavec, Univerza v Mariboru

V zadnjem času Evropska unija v svetu prevzema vodilno vlogo na področju boja s podnebnimi spremembami ter sistematične podpore, regulativno in finančno, za zeleni prehod. Slednji pomeni predvsem premik od cilja »zgolj maksimirati dobiček« k širše zastavljenemu cilju trajnostnega razvoja. Finančni sektor in finančne institucije so tukaj postavljene v ospredje. Finančni posredniki na finančnih trgih presežke finančnih sredstev (gospodinjstev, podjetij in države) s pomočjo različnih finančnih instrumentov prenašajo na mesta, kjer pri istih deležnikih v narodnem gospodarstvu nastajajo manki. Ta klasična vloga finančnih posrednikov je bila z različnimi evropskimi dokumenti (predvsem zelenim dogovorom, angl. »Green Deal«) in

zakonodajo (Direktiva NFRD 2014/95/EU, Direktiva CSRD 2022/2464/EU, Uredba SFRD Regulation (EU) 2019/2088, Uredba o vzpostavitvi sistema klasifikacije Regulation (EU) 2020/852) spremenjena oziroma nadgrajena v vlogo posrednika pri zelenem prehodu.

Zeleni prehod je prehod na nov razvojni model, ki zagotavlja bolj zeleno in trajnostno ter pravičnejšo družbo. Evropska komisija vpliva na okolje zaznava v zelo širokem kontekstu, in sicer je treba obravnavati podnebne spremembe, ki jih je povzročil človek, degradacijo okolja (onesnaženje voda, zemlje, gozdov, ozračja) ter izgubo naravnih virov (zmanjšanje biotske raznovrstnosti). Strategije zelenega prehoda zato

vključujejo kombinacijo politik, katerih cilj je učinkovito ukrepanje na področju podnebnih sprememb ter pravičen in pošten prehod na uspešno, čisto gospodarstvo ter pravičnejšo družbo. OECD ga opredeljuje kot premik proti trajnostni ekonomski rasti in gospodarstvu z vlaganji v zelene investicije ter kot premik, ki ne temelji na fosilnih gorivih in prekomerni rabi naravnih virov. Tak prehod je lahko uresničen le s skrbno in nadzorovano preusmeritvijo javnih in zasebnih presežkov finančnih sredstev v zelene investicije.

Finančni sektor, ki je dolgo veljal za podnebno in okoljsko nevtralnega ter z minimalnimi okoljskimi vplivi, je zdaj torej postal jedro zelene rešitve, saj imajo finančne institucije pomemben, posredni in neposredni, predvsem prek naložbenih in kreditnih politik, vpliv na okolje in družbo. Zeleno poslovanje v finančnih institucijah torej ne pomeni zgolj tega, da so te kot podjetja aktivne na področju okolja – (ukrepi za varčevanje z vodo in energijo, čebelnjaki na strehah ipd.) ali družbeno odgovorne (prijaznost do zaposlenih, skrb za kulturo, šport in

druge deležnike ipd.) ter odgovorne na področju upravljanja (npr. enakopravnost spolov pri vodenju ali glede zaslužka za enako delo ipd.). Gre predvsem za druge vidike poslovanja, to je usmerjanje naložb v zelene finančne instrumente in torej za preusmeritev zasebnih finančnih presežkov v zelene projekte. Iskanje zelenih, okoljsko nevtrálnih in družbi prijaznih projektov daje finančnim institucijam mandat, da izbirajo med zelenimi in neekološkimi, torej manj ali bolj škodljivimi naložbami. Ta primarna vloga in možnost izbire/odločanja jim daje neverjetno moč, da spremenijo paradigmo investiranja. Z drugimi besedami – finance in finančne institucije postajajo zelene in trajnostne. Sploh pa lahko njihovo prodornost in potencialni zeleni vpliv pojasnimo z dveh vidikov – z visokim deležem v strukturi BDP in visoko potencialno rastjo tudi v prihodnosti. Finančni sektor ima torej pomembno in osrednjo vlogo v boju proti podnebnim spremembam s podpiranjem zmanjševanja tveganja podnebnih sprememb in blažitvijo posledic neželenih podnebnih dogodkov.

— *Zeleni finančni instrumenti*

Viš. pred. mag. Sabina Taškar Beloglavec, Univerza v Mariboru

Nabor zelenih finančnih instrumentov se je v zadnjem času, tudi zaradi politike Evropske unije in z njo povezane strategije zelenega prehoda, zelo razširil. Prevladujoča finančna instrumenta pri zelenem financiranju sta dolg in lastniški kapital, vzpostavljeni pa so bili mnogi novi zeleni finančni instrumenti, kot so zelene in druge podvrste obveznic, različni zeleni krediti, zeleni kapitalski indeks, zeleni tehnološki lizing, ogljične finance, zelena zavarovanja, zelena kreditna kartica in zeleni depoziti ter finančne institucije, kot so zelene banke, zelene zavarovalnice in zeleni skladi. Skratka, celoten spekter finančnih storitev in instrumentov za posamezne segmente komitentov (bančne storitve za prebivalstvo, bančne storitve za gospodarstvo, storitve upravljanja premoženja, zavarovalniške storitve) so finančne

institucije v zadnjem času »pozelenile«.

Prav zaradi povečanega števila različnih vrst zelenih instrumentov in povečanega obsega tovrstnega financiranja so na tem področju posebej pomembne organizacije in regulatorni okviri, ki vsebinsko natančno določajo zelene finančne instrumente ali jih celo certificirajo. Tako uredba SFRD (angl. »Sustainable Finance Disclosure Regulation« (EU) 2019/2088) določa tri vrste finančnih instrumentov: (1) zelo zelene finančne produkte, za katere so značilne zgolj trajnostne naložbe; (2) svetlo zeleni finančni instrumenti so tisti, ki finančne tokove usmerjajo tja, kjer so izdajatelji aktivni na nivoju trajnostnega razvoja ter spodbujajo okoljske in družbene aktivnosti, pri tem pa ne investirajo zgolj v trajnostne naložbe, in (3)

nevtravno zeleni finančni instrumenti, katerih izdaja je namenjena zgolj obvladovanju tveganja glede trajnostnosti in torej ne gre za zelene naložbe, ki bi spodbujale okolijske, družbene ali upravljaljske aktivnosti.

Zeleni finančni instrumenti so tipično (vendar ne zgolj) namenjeni financiranju naslednjih sektorjev, kot

jih opredeljujejo Načela za zelene obveznice (angl. »Green Bond Principles«, GBP): obnovljivi viri energije, energijska učinkovitost, energetska učinkovite zgradbe, trajnostno upravljanje z odpadki, trajnostna raba zemljišč, ohranjanje biotske raznovrstnosti, čisti transport, trajnostno upravljanje z vodnimi viri in prilagajanje podnebnim spremembam.

— *Zelene obveznice*

Viš. pred. mag. Sabina Taškar Beloglavec, Univerza v Mariboru

Evropska investicijska banka (angl. »European Investment Bank«, EIB) je 5. julija 2007 izdala svojo prvo obveznico za ozaveščanje o podnebnih spremembah, ki je tudi prva zelena obveznica na svetu. Republika Slovenija je svojo prvo trajnostno obveznico RS88 izdala v sredo, 23. junija 2021. S to prelomno transakcijo je Slovenija prva med državami srednje in vzhodne Evrope ter druga med državami članicami Evropske unije, ki je izdala tak zeleni dolžniški finančni instrument.

Svetovni trg zelenih obveznic je od takrat presegel prag 1,5 milijarde evrov kumulativnih izdaj, dopolnjuje pa ga približno 720 milijard evrov socialnih in trajnostnih obveznic. Cilj trga zelenih obveznic je omogočiti in razviti ključno vlogo dolžniških trgov pri financiranju projektov, ki prispevajo k okoljski trajnostnosti. Zelene obveznice so opredeljene kot dolžniški instrumenti, pri katerem potencialni investitor

poleg ocenjevanja standardnih finančnih značilnosti (npr. zapadlost, kupon, cena, kreditna sposobnost izdajatelja) ocenjuje tudi izpolnjevanje posebnih okoljskih ciljev na ta način financiranih projektov.

Zelene in novejši tipi trajnostnih obveznic, ki predstavljajo najpomembnejši del globalnega zelenega financiranja, potrebujejo posebno pozornost pri standardizaciji in postopku izdaje s posebnim poudarkom na certificiranju s strani neodvisnega strokovnjaka ali organizacije. Leta 2014 je Združenje mednarodnih kapitalskih trgov (angl. »International Capital market Association«, ICMA) objavilo načela zelenih obveznic (angl. »Green Bond Principles«, GBP). Ta imajo dva glavna cilja. Osredotočajo se na obveznice namesto na kredite in na uporabo sredstev za podporo izdajateljem pri prehodu njihovega poslovnega modela v smeri večje okoljske trajnostnosti

prek posebnih projektov. Dokument je bil od takrat večkrat dopolnjen zaradi nastajanja novih tipov zelenih in pozneje tudi trajnostnih obveznic, kot so na primer: zelene, družbene in trajnostne obveznice (angl. »Green, Social and Sustainability Bonds«,

GSSs), obveznice, vezane na trajnostni razvoj (angl. »Sustainability-linked Bonds«, SLBs), družbene obveznice (angl. »Social Bonds«, SBs), tranzicijske obveznice (angl. »Transition Bonds«) in katastrofne obveznice (angl. »Catastrophe Bond«).

— *Nekaj vrst zelenih/trajnostnih obveznic*

Viš. pred. mag. Sabina Taškar Beloglavec, Univerza v Mariboru

Zelene, družbene in trajnostne obveznice so dolžniški instrumenti s fiksnim donosom, ki se osredotočajo na dejavnosti ali sredstva s trajnostnim namenom. Te obveznice prinašajo t. i. »Greenium« ali »Socialium«.

Obveznice, povezane s trajnostjo, se od zgoraj opredeljenih obveznic razlikujejo po tem, da se njihove finančne in/ali strukturne značilnosti vežejo na vnaprej opredeljene trajnostne, torej okolijske, družbene in upravljaljske cilje. Namen teh obveznic je, da se uspešnost podjetja vnaprej veže na določen merljivi trajnostni cilj. Kuponska obrestna mera, na primer, se lahko spremeni glede na to, ali izdajatelj izpolni (ali ne izpolni) svoje korporativne cilje glede zmanjšanja iz emisij toplogrednih plinov.

Socialne obveznice namenjajo uporabo prihodkov od obveznic za (ponovno) financiranje socialnih projektov. Gre na primer za pospeševanje gradnje cenovno dostopnih stanovanj in dostopa do osnovnih storitev, kot je zdravstveno varstvo. Ta opredelitev med drugim vključuje obveznice na podlagi spola in invalidske obveznice.

Tranzicijske obveznice ali »rjave obveznice« omogočajo podjetjem v panogah, ki niso nizkoogljične, da izdajo obveznice za financiranje prehoda na bolj zeleno poslovanje in jim pomagajo pri doseganju ciljev dekarbonizacije. Podjetjem pomagajo pri prehodu. Če se izrazimo s termini iz evropske klasifikacije, to pomeni prehod z »rjavega« na »manj rjavo« ali

»bolj zeleno« poslovanje. Katastrofne obveznice so zelo donosen dolžniški finančni instrument.

Izdaja **katastrofnih obveznic** je v zavarovalništvu namenjena financiranju izplačila škod v primeru

naravne nesreče. Izdaja se prične z izbiro določenega števila polic, ki jih zavarovalnica želi kriti, in bi vrednost morala biti enaka, kot bi bila za zavarovalnico v primeru poplačila terjatev z izbranih polic.

— *Certificiranje zelenih finančnih instrumentov*

Viš. pred. mag. Sabina Taškar Beloglavec, Univerza v Mariboru

Ob nastanku novih zelenih finančnih instrumentov in celo zelenih finančnih institucij sta pomembna nadzor nad rabo pridevnika in zmanjševanje zavajanja potencialnih investitorjev s strani izdajateljev zelenih finančnih instrumentov.

Globalno je nastalo kar nekaj iniciativ za spodbujanje, ocenjevanje in spremljavo zelenih financ. Globalni indeks zelenih financ (angl. »The Global Green Finance Index«, GGFI) ocenjuje ponudbe zelenega financiranja iz 94 večjih finančnih središč po vsem svetu in služi kot referenca za razvoj zelenega financiranja kot podpora za politiko in odločanje o naložbah. Trajnostna iniciativa za borzne trge (angl. »Sustainable Stock Exchange Initiative«, SSE) je nastala pod vodstvom Združenih narodov. Njeno

poslanstvo je zagotoviti globalno platformo za raziskovanje tega, kako lahko borze v sodelovanju z vlagatelji, podjetji (izdajatelji), regulatorji, oblikovalci politik in ustreznimi mednarodnimi organizacijami izboljšajo uspešnost pri vprašanjih ESG ter spodbujajo zelene in trajnostne naložbe.

Na tem področju pa je zelo aktivna tudi Evropska unija, saj je izdala znak za okolje za finančne produkte v širšem smislu (angl. »Ecolabel for financial products«), ki samo za finančne instrumente podjetij, ki delujejo v skladu z aktivnostmi, opredeljenimi po klasifikaciji, označuje zelene finančne instrumente. Na področju zelenih obveznic, ki v strukturi vseh izdanih zelenih in, širše, trajnostnih finančnih instrumentov predstavljajo največji delež, so

pomembne predvsem tri označbe, ki povedo, ali je mogoče obveznice resnično označiti kot zelene in s tem karseda zmanjšati verjetnost zelenega zavajanja. Gre za evropski standard zelenih obveznic (angl. »EU Green

Bond Standard«, EuGBS), načela zelenih obveznic (angl. »Green Bond Principles«, GBP), ki je do sedaj certificiral največ obveznic, in Inicijativa za podnebne obveznice (angl. »Climate Bonds Initiative«, CBI).

— *Zeleno zavajanje*

Viš. pred. mag. Sabina Taškar Beloglavec, Univerza v Mariboru

Pri zelenem zavajanju (angl. »greenwashing«) gre za prikrivanje dejanskega vpliva poslovnih dejavnosti, storitev, izdelkov ali politik na družbo in okolje. Gre zgolj za dajanje videza, da je neka organizacija okolju prijaznejša, kot je v resnici. Izraz se je prvič pojavil v osemdesetih letih prejšnjega stoletja, ko ga je uporabil ameriški okoljevarstvenik Jay Westerveld v zvezi s hotelsko politiko glede brisač. Hotel, v katerem je preživel počitnice, je goste prijazno opominjal, naj jih ne zavržejo po eni uporabi, saj je tako mogoče okolje ohranjati čistejše. V ozadju te pobude pa ni bila skrb za okolje, temveč cilj zmanjšati stroške pranja perila.

Težava je v tem, da se potrošniki danes srečujejo z različnimi oblikami zelenega trženja, sporočila, ki jih dobijo v tem kontekstu, pa naj bi trajnostno naravnemu in ozaveščenemu potrošniku sicer pomagala pri številnih odločitvah v

zvezi s potrošnjo in naložbami.

Raziskava v Evropi je pokazala, da je bilo leta 2022 kar 42 % zelenih trditev pretiranih, lažnih ali zavajajočih.

Prepoznavanje zelenega zavajanja je bistvenega pomena, saj bi sicer lahko potrošnike pri izbiri blaga ali storitve ali pa investitorje pri izbiri finančnega instrumenta zavedli, misleč, da se odločajo zeleno, okoljsko ozaveščeno, v resnici pa so motivi podjetja drugačni. Pri tem je vseeno, ali gre za namerno ali nenamerno zavajanje. Zeleno zavajanje je vse pogostejše, saj se podjetja poskušajo bolje pozicionirati in pokazati svojo nekoliko zavajajočo skrb za trajnostnost podjetja. Ima lahko nekaj negativnih posledic za zaupanje potrošnikov v zelene izdelke in storitve. Povzroči lahko negativni razvoj in celo prenehanje delovanja trga zelenih izdelkov in storitev ter negativno vpliva na zaupanje potencialnih vlagateljev v okolju prijazna podjetja.

Zaradi tega lahko avtentični, trajnostni subjekti in njihovi projekti utrpijo

manko potencialnih vlagateljev.

— *Zeleni transakcijski račun: primer UniCredit Bank Austria AG*

Zeleni finančni instrumenti in storitve kot konkurenčna prednost

Doc. dr. Dejan Romih, Univerza v Mariboru

Zelena preobrazba bančnega sistema povzroča potrebo po njegovem prilagajanju času in razmeram. Izkazalo se je, da planet B ne obstaja, kar je sprožilo razpravo o vlogi bank pri zeleni preobrazbi gospodarskega sistema. Znano je, da so nekatere banke na tem področju dejavnejše kot druge. Lep primer je UniCredit Bank Austria AG (Bank Austria), ki je bila ustanovljena leta 1991 in katere lastnica je UniCredit S.p.A. Banka ponuja različne zelene finančne instrumente in storitve, kot je npr. zeleni transakcijski račun (GoGreen-Konto). Njegova lastnost je ta, da

banka za vsak evro na računu nameni en evro za financiranje zelenih projektov, pri čemer največ sredstev nameni za financiranje gradnje zelenih stanovanjskih hiš. Banka ponuja tudi zeleni mladinski transakcijski račun (GoGreen-Jugendkonto), zeleni študentski transakcijski račun (GoGreen-Studentenkonto) in zeleni poslovni transakcijski račun (GoGreen-Businesskonto), s čimer zadovoljuje potrebe različnih skupin komitentov, ki jim je mar za naravno okolje. Seznam drugih zelenih finančnih instrumentov in storitev, ki jih ponuja banka, je dostopen na spletni strani

<https://www.bankaustria.at/>. Iz primera je razvidno, da lahko banke s svojo dejavnostjo prispevajo k zeleni preobrazbi gospodarskega sistema in

ozaveščanju prebivalstva o pomenu varstva narave z vlaganjem v zelene finančne instrumente.

— *Zeleni finančni skladi in subvencije: primer Global Greengrants Fund UK*

Zeleni finančni instrumenti in storitve kot konkurenčna prednost

Nejc Podkoritnik, študent Univerze v Mariboru

Subvencije skladov so ključne za podporo inovativnih projektov in izboljšanje kakovosti življenja ljudi v skupnostih. Omogočajo financiranje pobud, ki prinašajo trajne koristi in spodbujajo gospodarski ter socialni razvoj. Zaradi vse večjega splošnega poudarka na varovanju okolja in našega planeta na sploh ter sprejetja nekaterih pomembnih globalnih in evropskih pravnih podlag so se v ta namen v zadnjih desetletjih pomembno razvili zeleni finančni skladi, ki med drugim ponujajo tudi zelene subvencije v obliki nepovratnih finančnih sredstev. Primer

omenjenega sklada je med drugim tudi Global Greengrants Fund UK, ki deluje v Združenem kraljestvu od leta 2015. Gre za sestrski sklad globalnega Global Greengrants Fund in ponuja evropskim in britanskim vlagateljem možnost investiranja v lokalne zelene projekte. Sklad poskrbi, da se pridobljene investicije ali donacije, s pomočjo skrbno zasnovanega modela podeljevanja nepovratnih sredstev, razporedijo med najučinkovitejše lokalne rešitve.

Global Greengrants Fund ter britanski sestrski sklad sredstva tako v obliki

zelenih subvencij razdeljujeta med šest ključnih področij njunega delovanja: podnebna pravičnost, zdravi ekosistemi in skupnosti, lokalno preživetje, pravica do zemlje, vode in drugih virov, ženske okoljske akcije ter pravica do zaščite okolja. Vsako izmed področij pa ima tudi jasno določen izziv, ki ga v okviru sklada s pomočjo zelenih in premišljeno podeljenih subvencij poskušajo razrešiti.

Vse od ustanovitve globalnega sklada Global Greengrants Fund si ta

prizadeva za zaščito našega planeta in pravic ljudi, ki živijo na njem. Tako je sklad od leta 1993 poskrbel že za več kot 16.000 subvencij nepovratnih sredstev, in sicer v 168 različnih državah, pri čemer je skupna vrednost nepovratnih sredstev presegala 135 milijonov ameriških dolarjev.

Več o omenjenem zelenem skladu in njegovih zelenih subvencijah pa lahko najdete na spletni strani:
<https://www.greengrants.org/who-we-are/global-greengrants-fund-uk/>.

— *Francoske državne zelene obveznice*

Aktivna vloga države pri izpolnjevanju zavez zelenega dogovora EU

Evita Valand, študentka Univerze v Mariboru

V današnjih časih postaja izdaja zelenih obveznic vse pomembnejša, saj pomaga pri mobilizaciji zasebnega financiranja infrastrukturnih projektov z nizkimi emisijami. Projektne obveznice omogočajo dolgoročno financiranje takšnih projektov s pomočjo trga kapitala (OECD, 2024).

Agence France Trésor (AFT; slov. "francosko zakladništvo") je leta 2017 kot prva državna posojilodajalka izdala referenčno zeleno obveznico (OAT; Obligations assimilables du Trésor) z 1,75-% obrestno mero in zapadlostjo 25. junija 2039. Leta 2021 je izdala še drugo, OAT z 0,5-% obrestno mero in zapadlostjo 25. junija 2044. Leta 2022 je AFT izdala

prvo državno zeleno obveznico, ki je bila indeksirana na inflacijo (inflacijo v evrskem območju), OAT€i z 0,1-% obrestno mero in zapadlostjo 25. julija 2038. OAT 2044 je bila ponovno izdana februarja in julija 2022 (Agence France Trésor, 2024).

Francija je leta 2022 izdala zelene obveznice v skupni vrednosti 9,6 milijarde evrov, skupna vrednost neporavnanih obveznic pa je znašala 52 milijard evrov. Tako je Francija potrdila svoj položaj evropske vodilne države na tem trgu. V tem se odraža tudi njena vodilna vloga pri uresničevanju ambicij Pariškega sporazuma o podnebnih spremembah, ki je bil podpisan decembra 2015

(Agence France Trésor, 2024).

Sredstva, ki jih akumulirajo z izdajo zelenih OAT, uporabijo za financiranje različnih zelenih projektov iz državnega proračuna, ki imajo za cilje boj proti onesnaževanju okolja, zraka in voda, blažitev podnebnih sprememb ter ohranjanje biotske raznovrstnosti. Francoska ministrstva letno v svojih proračunih določijo izdatke, ki bi bili potrebni za doseg ciljev državno financiranih zelenih projektov.

Načrtovane izdatke predložijo Svetu za vrednotenje zelenih projektov OAT, ta poda mnenje, vse skupaj pa se predloži v izbiro in potrditev medresorskemu usmerjevalnemu odboru, ki deluje pod okriljem predsednika vlade. Pri postopku izbire se kot merilo uporablja certifikat Greenfin, ki ga je oblikovalo Ministrstvo za ekološki prehod za potrditev zelenih referenc investicijskih skladov (Agence France Trésor, 2024).

Vira

Agence France Trésor. (2024). *Green OATs*. <https://www.aft.gouv.fr/en/green-oat>

OECD. (2024). *Environmentally sustainable and climate-resilient infrastructure: France's Green OATs*. https://infrastructure-toolkit.oecd.org/wp-content/uploads/France_OATs.pdf

— *Zelene obveznice*

Mercedes-Benz Group AG

Primer dobre zelene prakse v avtomobilski industriji

Anamari Klemenčič, študentka Univerze v Mariboru

Mercedes-Benz Group AG je eno izmed najuspešnejših avtomobilskih podjetij na svetu. Njihov osrednji element trajnostne poslovne strategije je program »Ambicija 2039«, s katerim so leta 2019 oblikovali pristop k varstvu okolja in zmanjšanju onesnaževanja zraka. Zastavljena ambicija je, da njihov celoten vozni park novih vozil do leta 2039 postane v celoti neto ogljično nevtralen skozi življenjski cikel vozil. Za doseganje tega cilja je ključna elektrifikacija voznega parka, uporaba obnovljive energije pri proizvodnji, izboljšanje baterij, obsežna uporaba recikliranih materialov in uporaba zelene energije.

Prav tako so oblikovali revidiran okvir

za zeleno financiranje, kjer so opisana načela, ki jim sledi skupina Mercedes-Benz AG za izdajo zelenih finančnih instrumentov, vključno z zelenimi obveznicami (nem. »Green Schuldscheine«), zelenimi komercialnimi zapisi, zelenimi posojili in vrednostnimi papirji, zavarovanimi z zelenim premoženjem (angl. »asset-backed securities«). Ustvarjen je bil tako, da odraža stalno zavezanost skupine k trajnostnosti, nove najboljše tržne prakse in pravne zahteve glede poročanja, kot je taksonomija EU, ter vlagateljem omogoča, da jih podprejo pri njihovih prizadevanjih in obveznostih, da izpolnijo svojo odgovornost do družbe in okolja.

Skupina je prvo zeleno obveznico izdala septembra 2020 v višini ene milijarde evrov z ročnostjo deset let in letnim kuponom 0,75 %. Marca 2021 je izdala drugo zeleno obveznico v višini ene milijarde evrov z ročnostjo 12 let in letnim kuponom 0,75 %. Novembra 2022 pa je izdala prvo zeleno obveznico zunaj evropskega trga, in sicer na kitajskem medbančnem trgu

obveznic v vrednosti 500 milijonov RMB (približno 68 milijonov evrov) z ročnostjo dveh let in kuponom 2,9 %.

Skupina Mercedes-Benz Group AG prihodke od zeleno finančnih instrumentov nameni za razvoj, proizvodnjo in financiranje baterijsko-električnih vozil (angl. »Battery Electric Vehicle«).

— *Zelene obveznice banke*

KFW v Nemčiji

Banka je kot finančni posrednik aktivirala zasebnike za nakup zelenih obveznic

Špela Peršak, študentka Univerze v Mariboru

Zelene finance so pomembne za ohranjanje okolja, podpiranje podjetij in posameznikov ter razvijanje gospodarstva v smeri ohranjanja okolja.

Nemška banka KFW že od leta 2015, s podporo nemškega zveznega ministrstva za okolje, ohranjanje narave in jedrsko varnost (BMU), gradi lasten portfelj zelenih obveznic, ki je leta 2023 obsegal približno 2,5 milijarde evrov. Banka s svojimi aktivnostmi spodbuja trajnostnost s financiranjem dejavnosti na kapitalskem trgu, s financiranjem okoljskih in podnebnih ukrepov ter s spodbujanjem razvoja kvalitativnih standardov v zvezi s preglednostjo in

vplivi zelenih obveznic.

Banka je sodelovala pri nakupu izdaj zelenih obveznic 64 izdajateljev in vanje od začetka do oktobra 2023 vložila kar 3,4 milijarde evrov. Opredelila je minimalne zahteve za kupljene obveznice in podpirala izdajatelje pri izboljšanju kakovosti sodelovanja in poročanja o zelenih obveznicah. Njena minimalna merila so med drugim zajemala objekte (obnovljive vire energije, energetska učinkovitost, trajnostna mobilnost itd.) vključno s predstavitvijo ciljev, preiskavo projektov, dodeljevanjem sredstev in preverjanjem s strani tretje osebe. Sčasoma so se ta merila zaostрила za izdajatelje, ki so morali

dokazati verodostojen in celostno vzdržen pristop.

Banka KFW je bila dejavno vključena tudi v razvoj globalno sprejetih standardov kot del članstva v odboru Green Bond Principles.

Z zelenimi obveznicami se je banka nekako ločila od drugih bank, ker v Nemčiji prevladujejo trajnostni finančni sistemi, z zelenimi obveznicami pa je pridobila različne vlagatelje in pomagala pri transparentnosti sistemov.

— *Zeleni finančni načrt podjetja E.ON*

Zeleno financiranje za zeleni produkt

Ožbe Drašler, študent Univerze v Mariboru

Solar Savings Plan je vrsta zelenega finančnega instrumenta, ki ga ponuja podjetje E.ON strankam v Nemčiji. Gre za kombinacijo sončne elektrarne in finančnega načrta, ki strankam omogoča, da postanejo lastniki sončne elektrarne brez velikega začetnega finančnega vložka.

Stranke lahko sklenejo pogodbo s Solar Savings Plan, kjer plačujejo mesečno naročnino, ki pokriva namestitve, vzdrževanje in delovanje sončne elektrarne na njihovi lastnini. Hkrati pa prejmejo tudi del prihodka

od prodaje električne energije, ki jo proizvede sončna elektrarna.

Ta zeleni finančni instrument strankam omogoča, da prispevajo k uporabi obnovljivih virov energije in zmanjšanju emisij toplogrednih plinov, obenem pa ustvarjajo prihranke pri svojih računih za električno energijo.

Solar Savings Plan je primer inovativnega zelenega finančnega instrumenta, ki spodbuja trajnostno ravnanje med potrošniki in pomaga pri prehodu na obnovljive vire energije.

— *Zagotovilo o verodostojnosti trajnostnega poročanja*

Doc. dr. Daniel Zdolšek, Univerza v Mariboru

Trajnostno poročilo je poročilo, v katerem organizacija razkrije informacije o svojem trajnostnem delovanju. Poročajoča organizacija naj bi trajnostno poročilo pripravila skladno s standardi trajnostnega poročanja. Taki standardi so na primer Mednarodni standardi trajnostnega poročanja, ki jih je izdal Mednarodni odbor za standarde trajnostnega poročanja (ISSB), ali pa Evropski standardi trajnostnega poročanja, ki jih je pripravil EFRAG, potrdila pa Evropska unija. Ti standardi določajo pripravo razkritja s strani poročajočih organizacij o strategijah, ciljih, tveganjih v zvezi s trajnostnostjo in upravljanju teh tveganj ter dosežkih organizacije, ko gre za njeno trajnostno delovanje. Da bi bilo poročanje organizacij o trajnostnosti

verodostojno, bodo te morale pridobiti zagotovilo o verodostojnosti trajnostnega poročanja. Organizacije bodo lahko pridobile zagotovilo v postopku, ki ga bo opravil (neodvisen) dajalec zagotovila. Ta bo izdal poročilo, ki bo zagotovilo verodostojnost poročanja o trajnostnosti in bo primarno namenjeno uporabnikom trajnostnega poročila. V zasnovi je dajanje zagotovila o verodostojnosti trajnostnega poročanja primerljivo z zasnovo podaje zagotovila (z mnenjem) v poslu revizije računovodskih izkazov. Sistemska ureditev področja dajanja zagotovil o verodostojnosti trajnostnega poročanja pa še dandanes ni dokončna. Nacionalne ureditve, pa tudi naddržavne ureditve

še niso dokončno določile vseh potrebnih sestavin in pravil, povezanih z dajanjem zagotovil o verodostojnosti trajnostnega poročanja. Obstaja namreč več vprašanj, med drugim kdo je lahko dajalec zagotovila s področja trajnostnosti (tj. katere pogoje mora oseba izpolnjevati, ali je to oseba z visoko stopnjo tehničnega in specializiranega znanja, ali je to lahko pooblaščen revizor itd.), za katero stopnjo zagotovila gre (tj. ali gre za omejeno zagotovilo ali sprejemljivo

zagotovilo), katere standarde glede poteka posla dajanja zagotovila v zvezi s presojo poročanja o trajnostnosti naj dajalec zagotovila uporabi itd. Potem se poraja tudi vprašanje, kakšna naj bo nacionalna sistemska ureditev izobraževanja in usposabljanja dajalcev zagotovil. Kljub temu pa je v bližnji prihodnosti pričakovati določitev sistemske ureditve dajanja zagotovil o verodostojnosti trajnostnega poročanja.

— *Standardi poročanja o trajnostnosti*

Doc. dr. Daniel Zdolšek, Univerza v Mariboru

V preteklosti so organizacije za svoje poročanje o trajnostnosti lahko uporabljale različne standarde oziroma navodila, praviloma po svoji diskrecijski izbiri. Dandanes pa take široke diskrecijske možnosti odločanja pri organizacijah ni več. Nekatera nacionalna okolja (npr. ZDA, Nigerija, Brazilija itd.), pa tudi nadnacionalna okolja (npr. Evropska unija), so sprejela obvezujočo uporabo standardov poročanja o trajnostnosti. Praviloma standardi poročanja o trajnostnosti urejajo poročanje organizacij o strategijah, politikah, ciljih, tveganjih v zvezi s trajnostnostjo in upravljanju teh tveganj ter dosežkih organizacije, ki gre za njeno trajnostno poslovanje. Globalno je trenutno v osredju dve standardi poročanja o trajnostnosti. Prvo skupino standardov izdaja Mednarodni odbor za standarde trajnostnega poročanja (ISSB), ki ga je

ustanovila Fundacija IFRS leta 2021. Odbor ISSB je že leta 2023 objavil prva dva Mednarodna standarda trajnostnega poročanja. Ti standardi so primarno usmerjeni v zagotavljanje informacij vlagateljem v organizacije. IFRS S1 – Splošne zahteve za razkrivanje računovodskih informacij v zvezi s trajnostnostjo je temeljni standard, ki določa temeljne zahteve za razkrivanje informacij o tveganjih in priložnostih organizacije v zvezi s trajnostnostjo, ki bi lahko po pričakovanjih imeli kratkoročen ali dolgoročen vpliv na denarne tokove organizacije, njen dostop do financiranja ali stroške financiranja. IFRS S1 – Splošne zahteve za razkrivanje računovodskih informacij v zvezi s trajnostnostjo je temeljni standard, ki določa temeljne zahteve za razkrivanje informacij o tveganjih in priložnostih organizacije v zvezi s

trajnostnostjo, ki bi lahko po pričakovanjih imeli kratkoročen ali dolgoročen vpliv na denarne tokove organizacije, njen dostop do financiranja ali stroške financiranja. IFRS S2 – Razkritja, povezana s podnebjem pa je tematski standard, povezan s poročanjem o podnebnih zadevah. Poročajoča organizacija bo morala razkrivati zadeve, ki se v zvezi s podnebjem nanašajo na upravljanje, strategijo, obvladovanje tveganj ter meritve in cilje. Države, kot so Brazilija, Nigerija, Turčija in številne druge, so že sprejele te standarde poročanja o trajnostnosti. Njihove večje organizacije, predvsem kotirajoče organizacije, bodo morale skladno z njimi pripraviti svoja trajnostna poročila. Več drugih držav o njihovem sprejetju še razpravlja (npr. Kanada, Japonska in Singapur). Druga skupina standardov pa je bila pripravljena leta

2023 v Evropski uniji, in sicer gre za Evropske standarde trajnostnega poročanja, ki jih je pripravil EFRAG, potrdila pa Evropska unija (v nadaljevanju: Standardi ESRS). Gre za 12 standardov, ki jih bodo večje organizacije, organizacije javnega interesa in nekatere druge organizacije v Evropski uniji uporabljale pri pripravi svojih trajnostnih poročil. Zanje bo uporaba teh standardov obvezna. Standardi ESRS temeljijo na zasnovi dvojne pomembnosti. Izhodišče predstavljajo splošni standardi, ki določajo temeljne zahteve v zvezi s poročanjem o trajnostnosti. Te splošne standarde pa dopolnjujejo področni standardi s področij okolja (npr. podnebja, vode in vodnih virov itd.), družbe (npr. delovne sile, vrednostne verige itd.) in upravljanja (npr. organizacijske kulture).

— *Zelene naložbe in trajnostno financiranje v EU*

Mag. Saša Podlogar Žnidaršič, Holding Slovenske elektrarne, d. o. o.

Trajnostnost in prehod v varno podnebno nevtrarno in na podnebne spremembe odporno krožno gospodarstvo, ki bolje gospodari z viri, sta bistvena za zagotavljanje dolgoročne konkurenčnosti gospodarstva Evropske unije (EU) (Evropski parlament in Svet Evropske unije, 2020). Za doseg tega cilja je nujno, da EU vlaganja usmeri v nove tehnologije. Ključno je, da se v podnebjju prijazne projekte vključijo tako javne kot zasebne naložbe, saj le javna sredstva ne bodo zadostovala.

EU si je tako zadala preusmeriti kapitalske tokove v naložbe v trajnostno rast, da bi dosegli trajnostno in vključujočo rast; obvladati finančna tveganja, ki izhajajo iz podnebnih sprememb, naravnih

nesreč, degradacije okolja in socialnih vprašanj; ter spodbuditi preglednost in dolgoročne obete finančnih in gospodarskih dejavnosti. Vendar pa je treba določiti jasne kriterije za trajnostne in okolju prijazne projekte, da se prepreči zloraba sredstev za projekte, ki zgolj izkoriščajo zeleno propagando, v resnici pa niso trajnostni.

EU je zato leta 2020 sprejela uredbo, ki vzpostavlja okvir za spodbujanje trajnostnih naložb (t. i. taksonomija). Ta okvir določa dejavnosti, ki se lahko opredelijo kot trajnostne, in s tem ustanavlja enoten sistem razvrščanja v EU. To omogoča podjetjem in vlagateljem jasnost ter spodbuja povečanje financiranja zasebnega sektorja za prehod v podnebno

nevtralnost. Uredba določa šest
okoljskih ciljev in pravi, da se
gospodarska dejavnost šteje za
okoljsko trajnostno, če prispeva h
kateremu koli od njih, ne da bi škodila
kateremu koli od drugih (Evropski
parlament, 2020). Načelo »ne škoduj
bistveno« je temelj te uredbe in
zagotavlja, da dejavnosti, ki imajo
negativen vpliv na okolje, ne morejo
biti opredeljene kot trajnostne.

Taksonomija torej določa, kaj se šteje
za trajnostne naložbe, in določa
okoljske kriterije, ki jih morajo finančne
institucije upoštevati pri vlaganju v
takšne naložbe. Trajnostne naložbe
bodo tako imele dostop do ugodnejših
finančnih virov, skladnost s

taksonomijo pa je tudi kriterij za
dostop do sredstev EU.

Da se finančne institucije lažje
odločijo, kam usmeriti sredstva za
zelene naložbe, pa je za podjetja
obvezno tudi razkritje informacij o
izvajanju trajnostnih aktivnosti –
razkriti morajo: delež svojih prihodkov,
ki izhajajo iz proizvodov/storitev,
povezanih z dejavnostmi, ki se štejejo
kot okoljsko trajnostne; ter delež
svojih naložb v osnovna sredstva in
delež svojih naložb v obratna
sredstva, ki se nanašajo na
sredstva/procese, povezane z
dejavnostmi, ki se štejejo za okoljsko
trajnostne.

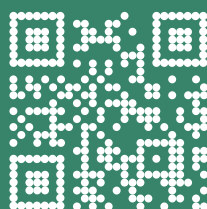
Vira

Evropski parlament in Svet Evropske unije. (2020). *Uredba (EU) 2020/852 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2020 o vzpostavitvi okvira za spodbujanje trajnostnih naložb ter spremembi Uredbe (EU) 2019/2088*. EUR-Lex. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32020R0852>

Evropski parlament. (2020). *Taksonomija EU: Zelene naložbe za spodbudo trajnostnega financiranja*. <https://www.europarl.europa.eu/topics/sl/article/20200604STO80509/taksonomija-eu-zelene-nalozbe-za-spodbudo-trajnostnega-financiranja>

— *Zahvala*

Zahvaljujemo se Društvu ekonomistov Maribor, Ekonomsko-poslovni fakulteti Univerze v Mariboru, Univerzi v Mariboru, doc. dr. Iztoku Kolarju in red. prof. dr. Žanu Janu Oplotniku.

Društvo ekonomistov Maribor

\$ € ¥ £ ₹ ₮ ₧ лв ₯ ₪ ₴ ₵ ₶ ₷ ₸ ден Rs ₮ Rs S/. ₪ zł ₪ Дин. R ₪ лв đ Gs
\$ € ¥ £ ₹ ₮ ₧ лв ₯ ₪ ₴ ₵ ₶ ₷ ₸ ден Rs ₮ Rs S/. ₪ zł ₪ Дин. R ₪ лв đ Gs
\$ € ¥ £ ₹ ₮ ₧ лв ₯ ₪ ₴ ₵ ₶ ₷ ₸ ден Rs ₮ Rs S/. ₪ zł ₪ Дин. R ₪ лв đ Gs
\$ € ¥ £ ₹ ₮ ₧ лв ₯ ₪ ₴ ₵ ₶ ₷ ₸ ден Rs ₮ Rs S/. ₪ zł ₪ Дин. R ₪ лв đ Gs
\$ € ¥ £ ₹ ₮ ₧ лв ₯ ₪ ₴ ₵ ₶ ₷ ₸ ден Rs ₮ Rs S/. ₪ zł ₪ Дин. R ₪ лв đ Gs
\$ € ¥ £ ₹ ₮ ₧ лв ₯ ₪ ₴ ₵ ₶ ₷ ₸ ден Rs ₮ Rs S/. ₪ zł ₪ Дин. R ₪ лв đ Gs
\$ € ¥ £ ₹ ₮ ₧ лв ₯ ₪ ₴ ₵ ₶ ₷ ₸ ден Rs ₮ Rs S/. ₪ zł ₪ Дин. R ₪ лв đ Gs
\$ € ¥ £ ₹ ₮ ₧ лв ₯ ₪ ₴ ₵ ₶ ₷ ₸ ден Rs ₮ Rs S/. ₪ zł ₪ Дин. R ₪ лв đ Gs
\$ € ¥ £ ₹ ₮ ₧ лв ₯ ₪ ₴ ₵ ₶ ₷ ₸ ден Rs ₮ Rs S/. ₪ zł ₪ Дин. R ₪ лв đ Gs
\$ € ¥ £ ₹ ₮ ₧ лв ₯ ₪ ₴ ₵ ₶ ₷ ₸ ден Rs ₮ Rs S/. ₪ zł ₪ Дин. R ₪ лв đ Gs
\$ € ¥ £ ₹ ₮ ₧ лв ₯ ₪ ₴ ₵ ₶ ₷ ₸ ден Rs ₮ Rs S/. ₪ zł ₪ Дин. R ₪ лв đ Gs